

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพพยาบาลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ พยาบาลต้องมีความรู้พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปการพยาบาล สังคมศาสตร์ มีการศึกษาอย่างเป็นทางการ (Nightingale, 1947:9) เพื่อให้มีความรู้และสามารถให้บริการทางพยาบาลตามความต้องการของสังคม (พาริกา อิบราฮิม 2522:2) และความต้องการของมนุษย์ทั้งในภาวะที่เจ็บป่วยและภาวะปกติ (มยุรา กาญจนางกูร 2527:10, 35) ในอันที่จะสร้างเสริมกระบวนการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้ดำเนินไปอย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (ลออ หุคางกูร 2521:58-75)

การดูแลผู้ป่วยเด็กผู้ซึ่งมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และความต้องการ พยาบาลจึงควรศึกษาในเรื่องดังกล่าวให้ลึกซึ้งและพัฒนาทักษะการปฏิบัติให้มีความชำนาญ ตั้งแต่แจกเกอลีน ทอมสัน ได้กล่าวไว้ว่า "พยาบาลจะต้องใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการ และจิตวิทยาของเด็กเป็นหลักในการประเมินปัญหาของเด็กป่วย เพื่อที่จะได้ตอบสนองความต้องการของเด็กป่วยได้อย่างเหมาะสม" (Jacquelin Thomson 1977:3) ความสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือระยะที่เด็กเจ็บป่วยการเจริญเติบโตและ พัฒนาการของเด็กไม่ได้หยุดชะงัก ฉะนั้นพยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมการเจริญเติบโตและ พัฒนาการของเด็กป่วยแต่ละวัยให้เป็นไปตามแบบแผนตามปกติและมีความเหมาะสม โดยการจัดการเล่นให้กับผู้ป่วยเด็ก เพราะการเล่นมีความจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตและ พัฒนาการ นอกจากการเล่นจะก่อผลดีต่อเด็กแล้วการเล่นสามารถส่งเสริมให้ผู้ป่วยและญาติของผู้ป่วยมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ ทำให้ผู้ป่วยร่วมมือในการรักษาพยาบาลมากขึ้น และทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยกับเจ้าหน้าที่พยาบาลมีพัฒนาการไปในทางบวก

มาเคอลิน เพทริลโล และ เซอเกย์ แซงเกอร์ (Madeline Petrillo and Sirgay Sanger) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก สรุปได้ว่า การเล่นจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เด็กทุกคนไม่ว่าป่วยหรือไม่ก็ตาม ย่อมเผชิญกับประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดเคือง ความคับข้องใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กป่วย การเล่นจะช่วยให้เด็กได้ระบายความรู้สึก ความเพ้อฝัน ความกลัว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การเจ็บป่วยและการอยู่ในโรงพยาบาล จะทำให้เด็กเกิดความเครียด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมใหม่ บุคคลแปลกหน้า ทำให้เด็กเกิดความเครียด การเล่นจะช่วยให้เด็กลดความเครียดลงได้ (Madeline Petrillo and Sirgay Sanger, 1972:99)

ผู้บริหารการศึกษาในวิชาชีพพยาบาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเล่นของเด็กในโรงพยาบาลมาช้านาน ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษาพยาบาล จะสอดแทรกเรื่องของการจัดกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กป่วยในโรงพยาบาลไว้ในวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ด้วย นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในภาคปฏิบัติเพื่อนำความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นของเด็กมาใช้ เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลเห็นความสำคัญและเกิดทักษะในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นในโรงพยาบาล แต่เท่าที่ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในแผนกกุมารเวชศาสตร์มาเป็นเวลานาน และได้ศึกษาและปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชศาสตร์ของโรงพยาบาลหลายแห่ง แม้แต่ในโรงพยาบาลของสถาบันการศึกษาที่มีการผลิตพยาบาล ก็พบว่ามีการจัดการเล่นสำหรับเด็กป่วยค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะเหตุใด โดยพิจารณาตามหลักการบริหารการพยาบาลหรือการบริหารโดยทั่วไปว่ามีปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารที่จะสามารถทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ คือ คน (MAN) เงิน (MONEY) วัสดุสิ่งของ (MATERIAL) และการจัดการ (MANAGEMENT) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า 4 M'S (สมพงษ์ เกษมสิน 2514:14-15) สุลักษณ์ มีชูทรัพย์ 2530:2, โสวัจ แลนศิริพันธ์ 2529:12) โดยจะทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดโปรแกรมการเล่นสำหรับเด็กป่วยในโรงพยาบาล ว่ามีการจัดโปรแกรมการเล่น

ให้แก่ผู้ป่วยเด็กอย่างไร และมีปัญหาด้านปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ประการคั่งกล่าวหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงการบริหารการพยาบาลด้านการจัดโปรแกรมการเล่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดโปรแกรมการเล่นสำหรับเด็กป่วยในโรงพยาบาลในตำบล
 - 1.1 การจัดการเล่นให้แก่เด็กป่วยแต่ละวัย
 - 1.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม
 - 1.3 การแก้ไขปัญหาด้านร่างกายและพฤติกรรมในเด็กป่วยรายบุคคล
2. วิเคราะห์ปัญหาในการจัดโปรแกรมการเล่นสำหรับเด็กป่วยในโรงพยาบาลในตำบล
 - 2.1 บุคลากร
 - 2.2 วัสดุอุปกรณ์
 - 2.3 งบประมาณ
 - 2.4 การจัดการ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐที่มีแผนกกุมารเวชศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 500 เตียงขึ้นไปเท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะหน่วยงานในแผนกกุมารเวชศาสตร์ที่มีการจัดโปรแกรมการเล่นให้แก่เด็กป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเท่านั้น ไม่รวมการจัดการเล่นที่ให้แก่เด็กที่ไม่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างออกแบบสอบถามด้วยตนเองและด้วยความจริงใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพปัจจุบัน หมายถึง กิจกรรมหรือสิ่งที่จัดให้มีขึ้นในการจัดการเล่นให้แก่เด็กป่วยในโรงพยาบาล ซึ่งครอบคลุมการจัดการเล่นให้แก่เด็กป่วยแต่ละวัยที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรมและเพื่อแก้ไขปัญหาด้านร่างกายและพฤติกรรมในเด็กป่วย

เด็กป่วย หมายถึง ผู้ป่วยเด็กฝ่ายกายทุกระดับอายุที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลของแผนกกุมารเวชศาสตร์ที่หันระยะรุนแรง และอยู่ในสภาพได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเหมือนกัน โดยคำนึงถึงอาการ แต่ไม่ได้คำนึงถึงโรค

โรงพยาบาลของรัฐ หมายถึง โรงพยาบาลที่สังกัดอยู่ในหน่วยงานของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนเตียง 500 เตียงขึ้นไป และเป็นโรงพยาบาลเปิดรับผู้ป่วยเด็กไว้รักษาในโรงพยาบาล

ปัญหาของการจัดโปรแกรมการเล่น หมายถึง สิ่งที่ทำให้ไม่สามารถจัดการเล่นให้แก่ผู้ป่วยเด็กได้ตามที่คาดหวัง โดยพิจารณาจาก บุคลากร วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และการจัดการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานของพยาบาลแผนกกุมารเวชศาสตร์ เกี่ยวกับการจัดการเล่นให้แก่เด็กป่วย
2. เป็นแนวทางในการจัดการอบรม เพิ่มพูนความรู้ และการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเล่นให้แก่เด็กป่วย
3. เป็นประโยชน์สำหรับฝ่ายบริหารพยาบาลในการวางแผนและปรับปรุงในตำหนักรายการกรการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น